

Lázár Mihály felvétele.

HAGYMASZEDÉS. A Röszei Kossuth Tsz-ben az idén 35 hektáron termelnek vörshagymát. A falu apraja-nagyja kint van most a földeken, szedik, válogatják, s szállításra készítik elő a termést. Évekkel ezelőtt nagyobb területen foglalkoztak ezzel a növényvel, s a betakarítást is gépesítették. Csakhogy a kereskedők, a feldolgozó üzemek a kézi szedést keresik, így csak annak az értékesítése biztonságos. A

rengeteg kézi munka alkalmazása csak a háztájiban gazdaságos. Itt több család összefogásával jobban haladnak, s ha végeztek az egyik parcellával, a másikukéhoz kezdenek. Az öntözés ellenére, az aszály nyoma meglátszik, kevesebb a nagy méretű hagyma, s ezáltal a termésátlag is elmarad a megszokottól. Ha másutt is így van, akkor valószínű, hogy jobb áron tudják értékesíteni.

Nyereség? Veszteség?

A könyvkereskedés kulisszatitkai

Nyáridőben gyakorta nyitva a Kárász utcai antikvárbolt ajtaja. Ennél nem kell jobb reklámfogás; a sétálók lépten-nyomon bemennek a boltba, s ha már benn vannak, vásárolnak is. — Sok vevő sokra megy — mondja Monostori Dezső üzletvezető, és hozzáteszi: ez évi bevételi tervük tízmillió forint, amit eddig naprakészen teljesítettek. — A fülhözatal igen erős, meg a forgalom is — tájékoztat. — Rádásul itt az iskolaév kezdete, újra jönnek a diákok, akikről sokat „várunk”. Ugyanakkor érdeklődnek még a nyári idegenforgalmi szezon utórezgése is. — Nemcsak könyvet, hanem hanglemezt, kazettát is lehet itt kapni... — Szegeden a mi boltunk vezette be harmadiknak a „hanghordozók” árusítását. Bevételünknek mintegy negyven százaléka származik ebből. Hanglemezeladásból az idén még minuszunk van... De nemcsak nekünk, és nemcsak az idén. — Mi a helyzet a kazettákkal? — Veszik őket, keresetnek... Ami a legtöbb pénzt hozza: a Neoton, a Modern Hungária, az R-Go, azután a Madonna, a Modern Talking, s a 3+2. Utóbbiból most kifogytunk. Nagyon

nagy az érdeklődés a népzene iránt, sőt, léteznek emberek, akik vevők a komoly zenére is. — Beszéljünk a könyvek-ről! — Nagyon jó a könyvforgalmunk; a könyv behozza a lemezbeli mínusz. — Mi iránt legnagyobb a kereslet? — Minden iránt, de például a helytörténeti kiadványok iránti érdeklődés magasan vezet. A háromkötetes Erdély-könyvet keresik nagyon. — Lesz belőle újabb kiadás? — Igérték, hogy lesz. — A szépirodalmat keresik a vevők? — Nem jellemző... Berkesit keresnek, Szilvási, esetenként Moldovát. — Ezek kaphatók? — Természetesen. Keresik továbbá a Szexpiaci körstét, a Szépséghibák, valamint az Isten óvd a királynőt című alkotásokat, azután a Végh Antal-dolgot. Rejtőt is vennék, ámbar neki sok mindene jelent meg mostanában. És keresik még a krimiket. — Verseskönyvek? — Van másfél sor verspolcunk, de alapművek hiányoznak készletünkől. Ha kérnék, nem tudnék adni sem Petőfit, sem József Attilát.

— Vége a nyárnak: itt vannak a diákok, és itt a jegyzethiány. — Rengeteg orvosi könyv, egyetemi tankönyv kerül hozzánk, de rögvést el is kapkodják. Jegyzetek itt nincsenek, azok nem könyvek, s így árusításukkal nem foglalkozunk. — Önök három megyében tartanak rendszeresen vásárokat. Milyen eredményel? — Igen jó eredménnyel. Vannak helyek, ahová már húsz éve járunk, jó vásárokat csinálunk. Elég strapásak persze ezek, sokat kell szervezni, utazni, de mi kultúrmisszióknak tekintjük a munkát. — Mennyi a vásárok nyeresége? — Harminc-negyvenezres nyereséggel térünk meg alkalmanként, de például Hódmezővásárhelyen egy ízben hatvan ezerért adtunk el, s nyolcvanért vásároltunk. — Megkérdezném még: mit mutat önöknél a nyár végi mérleg? — Üzleti szempontból nagyon jó nyarunk volt. Ennek oka boltunk szerencsés helye, a könyvhét (nekünk is állt egy pavilonunk a téren), végül pedig a régi könyvek és az új olvasók. **Farkas Csaba**

Mit kívánnak a vezetőktől?

„Szakirányú felsőfokú végzettség, legalább két idegennyelvi vizsga, legalább öt éves vezetői gyakorlat, legfeljebb 47 éves életkor” — sorakoznak a feltételek. Ezeknek kell megfelelnie a leendő kereskedelmi igazgatóknak. A másik újsághirdetésben ügyvezető igazgatói állást kínálnak. A követelmények hasonlóak: szakirányú felsőfokú végzettség, legalább 10 éves szakmai gyakorlat, német felsőfokú nyelvismeret (több nyelv ismerete előny), külföldi tárgyalási tapasztalat, vegyipari termelési tapasztalatok

Hármas követelmény — hangsúlyváltással

politikához való elkötelezettség, illetve a kiválasztó testülethez való lojalitás volt. A szakmai felkészültség, az emberi alkalmasság — melyen a beosztottakkal való bábni tudást, a szervező-, irányítóképességet kell érteni — háttérbe szorult. Nem mintha ez utóbbiak nem lettek volna már akkor is, hivatalos kiválasztási szempontok. Am a legfőbb jelölt erőnei között való mérlegeléskor általában úgy találtatott: az egy vagy két követelménynek való kiemelkedő megfelelés pótolja a másik egyben, kettőben mutatkozó esetleges hiányosságokat.

időben a kiválasztás hagyományos módján is. Minőségileg új elemeket hozott a kiválasztásba a tevékenység decentralizálása. Azaz: az igazgatóknak a vállalati tanács által történő, meghatározott időre szóló kinevezése. Ennek révén a döntés azok kezébe került, akik a jövőben saját munkahelyi hangulatukon, pénztárcájukon érzik majd a döntés hatását, jó vagy rossz következményeit. Ke'e mondani, hogy így mérlegeljük, megfontoljuk jóval alacsonyabb, felelősebb, mint ha ugyanerről a kérdéssről egy, a vállalattól távol levő testület határoz. S rá kell mutatni, hogy a meghatározott időre szóló kinevezés magát a vezetőt is más minőségű produkcióra készíteti, mint ha megbízatása beláthatatlan ideig szólna.

Legyen önálló és kezdeményező

Úgy tűnik, az utóbbi évek hangsúlyeltolódásokat hoztak egy sokat vitatott kérdésben: a vezetők kiválasztásában. Azt is mondhatnánk: ebben is eltolódtak a hangsúlyok, mint ahogy sok egyéb, a gazdaságot érintő kérdésben, tevékenységben, megítélésben. Hosszan lehetne sorolni, miért; ám fölösleges, hiszen tanúi vagyunk a folyamatoknak, a változásoknak. Ha egy szóban kívánnánk összefoglalni azt a tényezőt, amely a vezetőki-választásra hatott, talán azt mondhatnánk: teljesítmény-kényszer.

Bizonyítson

Ami az utóbbi, mintegy egy, másfél évtizedben látható előnyös változásokat illeti: alapjuk egy fölismerés. Nevezetesen az, hogy a politikai alkalmasságot — melynek elsődlegessége ma is vitathatatlan — nem szabad egyoldalúan értelmeznünk. A megváltozott, fejlettebb emberi, társadalmi, gazdasági feltételek között önmagában a lojalitás aligha pótolhat egyéb erőnyeket. A szakmai, emberi alkalmasság esetleges hiánya éppen politikai természetű nehézségeket okozhat. Ezért gyakorlati rangra emelkedett az: a „papíron” egyébként régebben is hangsúlyozott — igény, miszerint a hármas követelményt *egységiesen* kell vizsgálni. Magyarán: a szakmai, emberi alkalmasság éppen politikai követelmény ma a vezetői beosztáshoz. A szakmát jól ismerő, ezzel tekintélyt kivívó, valamint az emberekkel közös hangot találó, környezetre pezsdítőleg ható egyéniség alkalmas politikailag is arra, hogy kollektívákat feleresen irányítson. E fölismerés eredményeként sok jó rátermett, teljesítményelven gondolkodó ember került irányítói posztra az utóbbi

Alapozza meg a jövőt

A vállalati tanács mindenekelőtt jó teljesítményt vár a vezetőtől, hiszen ezáltal nyílik biztos jövő a kollektíva előtt, így jutnak nagyobb jövedelemhez a dolgozók, köztük — s ez korántsem utolsó szempont — maguk a vállalati tanács tagjai. Teljesítményt pedig attól várhatunk, akinek tarsolyában ott a színvonalas szaktudás, a nyelvismeret, a közvetlen szakmai gyakorlat. Mint ezt a bevezetőben idézett hirdetések alapfeltételeként felsorolják. A nehezebben adminisztrálható erőnyek: a kezdeményező-képesség, a vállalkozás-kockázatvállalás csak később mutakozhatnak meg. Fényt derít ezekre némileg a korábbi életpálya, a beszélgetéskor feltárolható karakter. Hogy ezek hozama a jövőben mi lesz, erről biztosat senki nem mondhat. Am demokratikus kiválasztási módszerrel a döntés helyessége sokkal valószínűbb! **Molnár Pál**

Önálló munkán

A Csomipé Vállalat egységműködés az ipari tanulókat képző intézményekkel, új formában igyekszik a gyakorlati oktatás színvonalát javítani. Az idén tanár-évkézdéstől a 144 kömüves és ács-állványozó tanuló és a szakoktatók önálló építészeti tevékenységét alkották. Így igyekeznek kiszűrni az irányítási megosztottságát, azt, hogy egy építkezésen előforduló építészvezetők, művezetők folyton beleszóljának a diákok munkájába. A vállalatnál már az elmúlt hónapban kellőképp felszerelték a tanműhelyeket, s az irányító műszaki szakembereket is kiválasztották. Az építészvezető és helyettes vállalati dolgozó, a művezetők a szakoktatók közül valók. Irányításuk közvetlen a szakmáért és oktatási osztályra és a műszaki igazgatóhelyettesre tartozik. Az országosan is úttörő kezdeményezéstől azt várják, sok év szivós munkájával vissza lehet szerezni az építő szakma megtépzott becsületét. A kis munkaszervezet a nagyvállalattól vállal feladatot, amennyiben a munkahely előkészítése megfelel a követelményeknek. Itt jól szervezett, folyamatos anyagellátással a technológiai sorrend betartásának nem lehet akadálya. Az igényes, minőségű munka mindenkor számonkérhető, egyúttal a teljesítmény is jobban mérhető, nem keveredhet össze más brigádokéval. A jogszabályok egyelőre az első és másodéveseknek

csak jutalom kifizetését engedélyez, de itt is igyekezzek a teljesítményekhez kötni az ösztönzést. A harmadévesek szakmunkásbére már nagyobb érdeklőséget teremt. Ezek az építkezéseken az alapozás után az összes munkát ők végzik. Így évek múltán a végzett szakmunkás rámutathat az épületre, ezt „én” csináltam diákkoromban. A saját munkaterületen rendet lehet tartani, s a szerszámok karbantartását is meg lehet követelni. Az étkezés, tisztálkodást szervezettebben, jobb körülmények között biztosíthatják. Hamarosan elkezdik Hódmezővásárhelyen 44 lakás saját kivitelezését. A munkát maguk a vásárlók fogják minősíteni, hisz a lakásokat a vállalat értékesíti majd. A későbbiekben más városokban, így Szegeden is hasonló vállalkozásban vesznek részt. Minél több helyen kezdenek ilyen munkát, annál kevesebb időt kell az ottani tanulóknak utazással eltölteni. A vállalatnál nem titkolják, nagy szükségük van a munkájukat becsülő, képzett szakmunkásokra, ezért kedvező tapasztalatok esetén a későbbiekben más szakmákra is kiterjesztik az önálló építészvezetői formát. A fiatalok oktatásán túl ez a szervezet ad teret a belső átképzésnek is. Jelenleg 35, más területen feleslegessé vált dolgozó iratkozott be a kömüvestanfolyamra. **T. Sz. I.**

Tanmese tanulóknak (is)

A szeptemberi iskolakezdés szám-talan gondja, problémája között talán kevésbé figyelnek a szülők, pedagógusok egy fontos dolgára: hogyan jut el a gyerek az iskolába, illetve az iskolából haza. Erre a kérdésre sokszor csak egy tragikus baleset irányítja rá a figyelmet, bár még olyankor is vannak, akik azt gondolják: ez csak a „más gyerekeivel” történhet meg. Sajnos, azonban többéves tapasztalat, hogy az iskolaév kezdetével megszorodnak a balesetek. A gyalogosokkal kapcsolatos statisztika nálunk amúgy sem kedvező: az összes közlekedési baleset harminc százalékának szereplője gyalogos, mégpedig hatvan százalékban az esemény okozójaként. Nehezebb lenne kimutatni, ebben milyen gyaroriságú az iskolába járással összefüggő eset, az viszont vitathatatlan tény, hogy az idők mellett a gyerekek vannak a leginkább veszélyeztetett helyzetben a közlekedésnél. Változni esetleg a gyakorlati alkalmazás változhat az étellel együtt. Mert hogy agresszív világban élünk — a közlekedők is agresszívebbek. Ma már nem szokásuk az autósoknak megállni a gyalogátkelőknél, ha tucatnyi gyerek, gyerekes anya ácsorog is az út szélén, s ha valaki elindulásra szánja magát, számíthat

logost, s aki ilyen helyen megy át, jó, ha tudatában van a nagyobb veszélynek. Ugyanúgy másképp kell viselkedni szürkületben, vagy éjszaka, mérsékelt látási viszonyok között. Az ősz, majd a tél közeledtével szaporodnak a különleges időjárású napok. Tudni kell, hogy esős időben, vizes úton nehezebben áll meg egy autó. Még inkább így van ez télen, havas, jeges időszakban. Gyakori dolog: a gyalogos maga is csúszkál, alig tud lábon maradni, mégsem veszi figyelembe, hogy az autós is épp ilyen veszélyben van, s hogy ilyenkor a féktávolság sokszorosára nőhet. Nem lehet eléggé hangsúlyozni a lámpák „tisztelenben tartásának” fontosságát. Iskolából kiözönlő gyerekek között gyakori, hogy valaki átmegy a pirosan, s a többiek csapattal követik. Az volna az ideális, ha a jó példa vonzereje is ilyen nagy lenne. A szabályokat, a tennivalókat sokáig lehet ismételtetni. Van azonban egy „csodagyógyszer”: a kölcsönös udvariasság. Például, ha az autós megáll a zebránál, s a gyalogos kézmozdulattal, vagy fejbiccentéssel megköszöni az udvariasságot, biztos, hogy szívesebben áll meg a sofőr a következő alkalommal is. Eredményt — itt is — csak közös figyelemmel és egymás iránti tisztelettel lehet elérni. **B. T.**